

SPĀRU (ODONATA) FAUNAS IZMAIŅAS LATVIJĀ – DIENVIDU SUGU PARĀDĪŠANĀS

Mārtiņš KALNIŅŠ

LU Bioloģijas fakultāte, Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra

Kronvalda bulv. 4, Rīga, LV-1010, LATVIJA

Dabas aizsardzības pārvalde

Eksperta iela 5, Rīga, LV-1010, LATVIJA;

martins.kalnins@dap.gov.lv

Spāru izplatība Eiropā:

•līdz 1988. gadam (melnbaltie attēli) pēc Askew (1998)

•līdz 2006. gadam (krāsainie attēli) pēc Dijkstra (2006).

Līdz 2005. gadam Latvijas faunā ir konstatētas 57 spāru sugas no deviņām dzimtām, tai skaitā viena nejausi iemigrējusi suga – *Sympetrum fonscolombii*, un viena suga ar neskaitītu statusu – *Aeshna caerulea* (Spuris 1993, Rintelen 1997, Kalniņš 2002, Bernard 2003). Z.Spuris ir minējis 6 sugu iespējamu atrašanos Latvijā kā arī izslēdzis no faunas saraksta (Spuris 1993).

Darba mērķis – noskaidrot iespējamās Latvijas faunas izmaiņas saistībā ar dienvidu sugu parādīšanos.

Mērķa sasniegšanai atlasītas Eiropā sastopamās spāru sugas:

- kas ir minētas literatūrā, kā Latvijai iespējamās sugas,
- sugas, kuru izplatības areālu robežas ir relatīvi tuvas (400-500 km) Latvijas teritorijai,
- sugas, par kurām ir informācija par sugu izplatību Latvijas virzienā vai kurām ir klejoņtājas instinkts.

Atlasītajām sugām tika salīdzināta to izplatība Eiropā līdz 1988. gadam un līdz 2006. gadam, raksturota Latvijai tuvākā areāla robeža un attālums, novērtēta sugas lidotspēja un klejoņtājas instinkts, dota informācija par sugas izplatīšanos Latvijas virzienā, apskatīti sugas apdzīvotie biotopi un to pārstāvētība Latvijā, kā arī pārbaudīti kolekciju indivīdi un apsekotas potenciālās atradņu.

Latvijā potenciāli sastopamo spāru sugu sastapšanas iespēju novērtējums

APZĪMĒJUMI: 12 – visaugstākā sastapšanas iespēja, 4 – viszemākā sastapšanas iespēja;

* sugas, kas jau ir konstatētas Latvijā

Attālums no Latvijas līdz pamatareāla vai tuvāko atradņu robežai, kur
1 = >300 km līdz Latvijas teritorijai,
2 = 100-300 km līdz Latvijas teritorijai,
3 = <100 km līdz Latvijas teritorijai.
Sugas lidotspēja, kur
1 = suga ar vāju lidotspēju,
2 = suga ar vidēju lidotspēju,
3 = suga ar labu lidotspēju.

Sugas biotopu piemērotība un pārstāvētība, kur
1 = biotopi maz piemēroti un/vai lokāli,
2 = biotopi vidēji piemēroti vai vidēji bieži izplatīti,
3 = biotopi piemēroti un plaši izplatīti.
Kritiskās meteoroloģiskās vērtības, kur
-1 = zināmas, ir ierobežojošais faktors,
0 = nav zināmas,
1 = zināmas, nav ierobežojošais faktors.

Informācija par sugas izplatību Latvijas virzienā, kur
-1 = zināmas, notiek sugas atkāpšanās vai skaita samazināšanās,
0 = nav zināmas,
1 = zināmas, notiek sugas izplatība Latvijas virzienā.
Sugas bioloģija (klejoņtājas instinkts), kur
1 = nav klejoņtājas instinkts,
2 = ir klejoņtājas instinkts.

Suga	Att	Lid	Bio	Met	Inf	Kle	Kopā
1. <i>Lestes barbarus</i>	1	1	2	0	1	2	7
2. <i>Lestes viridis</i>	1	1	3	0	0,5	1,5	7
3. <i>Sympetma fusca</i>	3	1	3	0	1	2	10
4. <i>Erythromma viridulum</i>	1	1	3	0	1	1	7
5. <i>Aeshna affinis</i>	3	3	2	0	0,5	2	10,5
6. <i>Anax parthenope</i>	3	3	3	1	1	1	12
7. <i>Anax ephippiger*</i>	3	3	1	0	1	2	10
8. <i>Orthetrum albistylum</i>	1	2	3	0	1	1	8
9. <i>Orthetrum coerulescens</i>	3	2	3	1	0	1	10
10. <i>Orthetrum brunneum*</i>	3	2	3	1	1	1	11
11. <i>Sympetrum depressiusculum</i>	3	2	2	0	1	2	10
12. <i>Sympetrum fonscolombii*</i>	1	2	3	0	0	2	8
13. <i>Sympetrum meridionale</i>	1	2	3	0	0	1,5	7,5
14. <i>Sympetrum eroticum</i>	1	2	1	-1	0	1	4
15. <i>Sympetrum pedemontanum*</i>	3	2	3	1	1	2	12
16. <i>Crocothemis erythraea</i>	1	2	3	0	1	1	8

Pirmoreiz Latvijā izveidota matrica sugu sastāva izmaiņu prognozēšanai. No atlasītajām spāru sugām 4 sugas ar punktu summu 8-12 jau ir konstatētas Latvijā. Prognozējams, ka tuvāko gadu laikā Latvijas spāru faunā varētu atrast vēl vismaz 7 sugas. 10 sugām ir konstatēta areāla izplešanās ziemeļu virzienā.

